

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidecalogvs Theologico-Politicvs Reformatvs

Dript, Laurentius a

Paderbornae, 1672

14. Diversas Religiones in Regno, vel principatu permittere expedit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13441

Vincentio Lirenensi in lib. contra prof. heret. novelli dogmatis inductione non solum parvæ res, sed & maxima labefactata sunt: nec enim affinitates tantum, cognationes, amicitia, domus, verum etiam urbes, provinciæ, nationes, & universum regnum funditus eversum est. Quia adeo verum est, ut etiam Deus in ejus populo Reges severe animadverterit, qui puritatem religionis, vel ipsi contaminarunt, vel ab aliis pollui permiserunt. Hæc ille, quasi sibi obijciens, & postea negativam tenens; sed verissima nihilominus esse adducta fundamenta nec à se soluta, inferius, cum de punitione hereticorum agetur, ad oculum monstrabimus.

PROPOSITIO XIII.

Diversas Religiones in Regno vel Principatu permittere expedit.

8. **I**mmediatè ante citatus Sprengerus in loco citato hanc propositionem hinc formalibus asserit: Principibus hoc imprimis incumbere, ut ortæ in articulis religionum controversiæ ex verbo Dei, statim de-

decidantur. Interea, dum istud malum mutari nequit, tolerandam esse religionum varietatem non approbandam, manifestè autem impios & blasphemos (cujusmodi sunt Epicurei, Anabaptista, antrinitarij) quorum abominabile est dogma, non tolerandos, sed ut publica paci consulatur, exilio mulctandos esse statuo.

9. Christianus Liebenthal in suo collegio Politico exercit. 13. q. 4. hanc questionem ait esse talem, quæ florentissimam Galliam, Angliam, Hispaniam & Belgium acriter hæctenus concussit & absumpsit: ita ut in Gallia intra duorum & viginti annorum spatium ab Anno scilicet 1562. usque ad 1584. quadraginta centum millia hominum absumpta sint. Et licet hic Author negativam teneat, affirmativam tamen Catholicorum his argumentis, quæ tamen postea sed frustra solvere conatur, proponit.

10. Primo, quia munus politiæ primarium est, omnes distractionum ac discordiarum civilium vias præcludere: sed nihil magis subditorum mentes distrahit, & discordias promovet, ac facit religionum diversitas, cū experientia testetur, continuas rixas & con-

ten-

tentiones, animorumque dissensiones esse inter eos, qui religione dissentiunt: hinc enim Romani caverunt, ne aliquis separatim haberet deos novos.

Secundo, quia unus tantum est deus, & una forma recte colendi Deum, quam illi nobis proposuit & extra quam impossibile est placere deo, violatores etenim unius certæque religionis deus atrociter punire voluit. *Deut. 13.* pugnat enim hæc libertas cum veritate & unicâ fide, quam dubiam ac incertam reddidit & sic plures religiones, fidesque introducit.

Tertio, quia hac libertate religionis extremum Numinis contemptum blasphemiasque; via & fenestra aperitur.

Quarto, quia pari passu ambulant, omnis religio & nulla religio: rudis enim plebs sola eas de religione contentiones cernens, solâ hominum opinione constare veritatem censet.

Quinto, quia transgressores humanarum legum rei criminis læsæ Majestatis, fures, latrones & homicidæ gladio, alijsque; pœnis è medio tolluntur, cur non etiam transgressores legis divinæ rei criminis læsæ Majestatis de medio tollantur?

II. Hæc sibi objicit, plerisq; argumentis insolutis: ad quæstionem tamen negativè resolvens, idq; ex fundamentis tam diu à Sanctis Patribus explosis, scilicet, quod religio non imperari, sed suaderi debeat; Fides enim est donū Dei sedē in anima habens, nec ulla sit gravior Tyrannis, quam velle conscientix dominari, idq; probat ex aliquot Imperatoribus, qui suis subditis liberum Religionis exercitium permiserunt: periculosum esse aliquem ad religionem certam cogere, semperq; illud malè cessisse: inordinationes illas, quæ ex diversis religionibus ortæ sunt, magis à pertinaciâ Magistratum, quam subditorum originem sumpsisse, & nec cessasse admissis diversis religionibus liberoq;, illarum exercitio. Sed valde frivola sunt hæc Argumenta: si enim, quia Fides est donum Dei, ad quam nemo cogi potest, cur in Angliâ, Sueciâ &c. omnes aliæ Sectæ cujuscunque nominis admittuntur solâ Romano-Catholicâ unicâ & verâ religione exceptâ? cur illa potius vetatur quam alia? illa ergo non consistit in interiori homine? Cur ante citatus Sprengerus sicut & Theodorus Reinkingh

kingh judicat Anabaptistas, antitrinitario
 similesq; permitti non posse, cum ipsi ceque
 ac Lutherani asserant se habere veram reli-
 gionem salvificantem, eamq; longe melius
 ex puro verbo Dei probare se autument.
 Certe nullus Lutheranus aliquem suæ pro-
 fessionis substantialem à Catholicis discre-
 pantem Articulum, ex solis S. Scripturæ ver-
 bis, seclusis interpretationibus & consequen-
 tijs hucusque probare potuit, vel unquam
 poterit: multo minus demonstrare suam
 prætentam religionem omni aliâ ad vitam
 æternam conducibiliorem, idque tali funda-
 mento, quæ alij Sectarij non utuntur, uti fuit
 demonstravit *Franciscus Veronius in sua*
*pitome controversiarum Fidei & Reverendis-
 simi Domini Valenburgici in sua Methu-
 Augustiniana.*

12. Sed diversas Religiones absolute per-
 mittendas non esse, clamant tam sacræ pro-
 phetæ, quam historiæ: hinc illa verba Aposto-
 li, *nemo potest bibere calicem Christi & calicem
 demoniorum Cor. 10. Hereticum post unam
 alteram admonitionem devota ad Tit. 3. Qui
 non est mecum, contra me est, & qui non colligit
 mecum*

mecum dispergit. *Matth. 12.* & illud *Jehu ad Josaphat: impio prebes auxilium, & his, quæ oderunt Dominum, amicitia jungeris, idcirco iram Dei merebaris.*

Nota est illa *S. Polycarpi de S. Ioanne Evangelista* historia, quod is lotionis causâ *Ephesi* balneum ingressus, inibi videns *Cerinthum* hæreticum mox resilierit, fugiamus hinc inquit ne balneum ruat, quod intus sit *Cerinthus* veritatis hostis. Ipseque *Polycarpus* aliquando *Marcioni* itidem hæretico obviam factus, & ab illo, cognoscis nos, interrogatus respondit, cognosco primogenitum *Diaboli*. ita *Eusebius lib. 4. hist. cap. 14.* unde est & illud *Ioan. 2.* Si quis venit ad vos & hanc doctrinam non adfert, nolite eum recipere in domum, nec Ave ei dixeritis.

13. Nec solum *S. Scriptura*, sed & ipsi Imperatores, ad quorum iudicium appellant protestantes, leges de non permittendis Hæreticis, diversisque religionibus tulerunt. *Constantinus apud Eusebium lib. 3. de vita eius c. 65.* in quodam adversus hæreticos Edicto sic eos alloquitur: O veritatis hostes, Inimici vite, internecionis Authores & Consiliarii,

F

arii,

arij, omnia apud vos veritati contraria, turpibus consentientia, maleficijs, ineptijs & com-
mentitijs fabulis exultantia & c. Sit igitur hoc
ratum statutumq³, ut post hunc diem nullo
loco vel publico vel privato nefarij vestri con-
ventus in unum coire audeant.

14. Gratianus, *Valentinia*. & Theodosius in
1. C. de sum. Trin. & fid. Cath. Cunctos populos
quos clemētia nostra regit temperamētū, in
volumus religione versari, quam divinum Pe-
trum tradidisse Romanis, religio usq³ nunc
ipso insinuata declarat, quamq³ Pontificem Ro-
manum Damasum sequi claret, & Petrum
Alexandria Episcopum virum Apostolica Sa-
ctitatis. Et paulo post §. 1. Hanc legem sequē-
Christianorum Catholicorum nomen jubemus
amplecti, reliquos verò dementes, vesanosq³
dicantes, heretici dogmatis infamiam sustine-
re: nec conciliabula eorum, Ecclesiarum nomi-
accipere: divinā primum vindictā, post etiam
motus nostri, quem ex cœlesti arbitrio sumps-
rimus, ultione plectendos.

15. Theodosius & Valentinianus Imp-
Manichæos, Hereticos, sive Schismaticos,
nemq³ Sectam Catholicis inimicam ab ep-
assessu

aspectu urbium diversarum exterminari precipimus, ut nec presentia criminorum contagione fudentur: statuunt insuper Honorius & Theodosius: qui Catholicae Sectae sunt inimici intra patriam militare precipimus. Nullus nobis sit aliquâ ratione cōiunctus, qui à nobis fide, & religione discordat. Sed de his pluribus infra.

16. Unde bene notavit Didacus Sacedra Politicus vere Christianus nunquã satis laudatus Symbolo 24. Plures Principes dissensionibus in religione perijsse quam armis. Eam ob rem concilium Toletanum VI. sapientissime ordinavit, ut nemini Corona possessionem adire liceret, nisi prius dato jurejurando ad promitteret, nullum sese in regno suo toleraturum, qui vera & orthodoxa fidei mysterijs ritè imbutus non esset. Hispania quieta esse non potuit, donec errores Arrij deponeret, & omnes religionem Catholicam amplecterentur. Et paulo infra: quã in re ait fuit constantia insignis Philippi secundi, ejusq; Successorum, qui nunquam induci se passi sunt, ut ad componendas seditiones in provincijs belgicis conscientia libertatem concederent: tametsi hac ratione dominia illa integra conservare potuissent, & tot parcere
E 2 sumptibus

sumptibus, quos in bellum impendere opus fuit pluris scilicet Dei honorem & gloriam aestimant, quam felicitatem propriam. Eà in re etiam exemplum insigne pietatis præbuit Philippus IV. Cum enim post suscepta regni gubernacula in consilio ageretur de continuandis cum Batavis inducijs, quo consilij quidam vehementer propendebant, è ratione status esse arbitrantes, ne aut bellum susciperent, aut in principio susceptæ gubernationis quicquam immutaret, mox sese illis opposuit dicendo: nolle se hanc nomini suo notam inurere, si vel horam unam pacem servaret cum illis qui Deo & Coronæ suæ rebelles essent, atq; inducias rupit illico.

17. Quod proinde de pluribus alijs hoc & de Imperio Romano Germanico meritò metuendum, nunquam ad pristinam gloriam ipsum rediturum, nisi omnium in Imperio Principum animi coalescant, & fiat in religione Cor unum, & anima una. *num ovile & unus Pastor:* causam hujus adducit Petrus Ribadeneira dum lib. 1. cap. 23. in Principis Christiani, pro summario præfigit hoc lemma. *Fieri non posse, ut in eadem Re publica*

publicâ Catholici cum Hereticis firmâ societate jungantur. Sancta & Augusta, quam colimus, religio per similes est regina singularis pulchritudinis, eximiaque Majestatis è Cœlo delapsa, quæ nihil fœditate deforme, nihil opinione disjunctum, nihil nisi cœleste prorsusq; divinum admittit. Itaq; quemadmodum inter corporis membra unicum caput, inter planetas sol unus, unica singulis corporibus movendis ac regendis anima data est, Rex unus in Regno, in Exercitu Imperator, unus deniq; Deus, qui hanc rerum universitatem administrat: ita fieri non potest, ut in hoc Spirituali mundo, id est, Ecclesia, sit alia atque alia Fides: sed una est religio, quâ tanquam necessitudine quâdam consuetudinis & amoris, ut Rebecca cum suo Isaac, Rachel cum Iacobo, Regina cum Rege, Ecclesia cum Christo conjungitur. Quis ergo cum hac Regina, virgineq; castissimâ, turpissimum ac infame scortum, cujusmodi est hæresis, copulet? quis in eadem acerrâ: sacrum & prophannum ignem offerat? quis in eadem arâ & ediculâ Arcam Dei & Idolum Dagon collocet? Christum & Antichristum societ? si Christus Deus est, cur Baalam sequimur? si Baal Deus

est, cur Christum amplectimur & confitemur?
 Non bene convenit signo Christi & signo Dia-
 boli, castris lucis & castris tenebrarum, non po-
 test una anima duobus deberi. Qui iustitiam
 & sanctitatem Abelis vult factis exprimere, re-
 portet illum à Caini, etsi fratris consortio de-
 velli. Qui salutis sue cupit consultum, cum Lot
 à Sodomis recedat: cum Ismaële non ludat ut
 Isaac, Esau fugiat ut Jacob, & ut tyrannidem
 Pharaonis evadat Ægyptum cum Israël de-
 serat. Alia causa ex S. Augustino in propo-
 sitione de punitione hæreticorum adducetur,

18, His nihilominus non obstantibus,
 quin Princeps possit tolerare Hæreticos,
 quando deest illi potentia eos exterminandi
 absolutè, vel non sine gravissimo damno al-
 liorum Catholicorum, eo quod debeat cum
 tritico exterminare zizania, viribusque suis
 hæretici illis longè superiores, nulli dubium
 est; ita à Reinkingh citatus *Vilhel. Fer-
 dinand. ab Efferen lib. 3. Class. 1. cap. 1.* Quod
 Catholici Principes inquit aliquando permit-
 tunt diversæ religionis homines in suis provin-
 cijs vivere, quando sine periculo ejici non possunt.

sunt, non quod Hereticis faveant, sed quia aliter impedire non possunt. Quando vero fortiores facti, lenitatem rigori praeferunt, & quos jure capitis poenâ afficere possent, spe conversionis sine damno bonorum emigrare concedunt. Neque tamen Princeps in suis Provincijs hæreticos ideo permittere tenetur, quod per illorum expulsionem timeatur aliorum Catholicorum in alijs Provincijs persecutio: charitas enim benè ordinata incipit à se ipsa. *Natura ait Hieron. in cap. 44. Ezech. super hoc probatur affectus, ut ordine charitatis, juxta quod scriptum est, ordinate in me charitatem post rerum omnium parentem Deum carnis quoque pater diligatur, & mater, filius & filia, frater & soror. & D. Thom. quest. de charitate A. 9. Primo ait diligendus est Deus; secundo Parentes, inde Filij, post Domestici: magis proinde obligatur suis Subditis, quam Extraneis succurrere, & ab ijs omne malum amovere, juxta illud: aufer te malum ex vobis 1. Cor. 5. Et infidelis, si discedit, discedat, ne una ovis morbida totum gregem contamine 1. Cor. 15. At in his sciunt Principes Romani Imperij, quid valeant conformiter ad instrumentum Pacis,*

quo talis potestas in foro fori suspensa esse
an in foro poli? ipsi utique scient: quibus ta-
men malis omnibus obviari potuisset, si tem-
pestivè advigilatum fuisset, juxta illud:

*Principijs obsta serò medicina paratur,
Cum mala per longas invaluère moras.*

A P P E N D I X
R E F U T A T O R I A
T H E O D O R I
R E I N C K I N G

Circa regimen Ecclesiasticum.

AD has quoque laxitates reducuntur
quædam à pseudopoliticis & hetero-
doxis adiuventæ noviter & propu-
gnatæ sententiæ, primo Decalogi præcepto
adversantes, quas ex Reinckingij tractatu de
Regim. Secul. & Eccles. sparsim desumptas
paucis deliberare placuit; ad obviandum
nihilominus criticorum censuris præmoni-
tum